

Список літератури: 1. Закон України «О налоге на добавленную стоимость» // *Налоги и бухгалтер.* – 2003. – № 5. – С. 3. 2. Земельные отношения в Украине // *Бухгалтерия.* – 2003. – Вып. 3. – № 29. – С. 27-35. 3. Земельные отношения в Украине // *Бухгалтерия.* – 2003. – Вып. 3. – № 29. – С. 27-35. 4. Закон Украины «О налоге на добавленную стоимость» // *Налоги и бухгалтер.* – 2003. – № 5. – С. 3. 5. *Капинос Р.В.* Религиозное хозяйство как альтернатива коммерциализации общества// *Аграрная Россия.* – 2007. – №2. – С. 20-22. 6. *Капинос Р.В.* Монастырские хозяйства: экономические отношения и место в современной национальной экономике. – М.: Институт экономики РАН, 2006. – 140с. 7. *Налоговый кодекс РФ.* – М.: Омега-л, 2006. – 814с.

Надійшла до редколегії 10.05.2012

УДК 330.131.7

О.В.КЛИМЕНКО, студентка, НТУ «ХП», Харків

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ, КЛАСИФІКАЦІЇ ТА МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті розглядаються основні підходи до визначення, класифікації та методів управління ризиками на промислових підприємствах.

В статье рассматриваются основные подходы к определению, классификации и методам управления рисками на промышленных предприятиях.

The article reviews the main approaches to the definition, classification and risk management techniques in the industry.

Діяльність промислового підприємства визначається наявністю різних зв'язків, завжди пов'язаних з ризиком, внаслідок настання якого діяльність підприємства може бути порушена або навіть припинена. Особливо гостро ця проблема постає в умовах ринкової економіки. Тут ризик проявляється у всьому своєму розмаїтті. Тому виникає необхідність наукового підходу до дослідження можливих ризиків виробничо-господарської діяльності підприємства, їх класифікації щодо даного комплексу підприємств, аналізу та оцінки ризику, його управління, що є важливою складовою частиною планової системи, а також обов'язковому страхуванню від можливих втрат, що сприятливим чином позначиться на економіці промислового комплексу та економіки країни в цілому.

Однак проведене дослідження показало, що не всі проблеми управління ризиками промислових підприємств достатньою мірою вивчені. У даний час залишається актуальним питання про неузгодженість наукових уявлень про сутність ризиків, методи їх попередження й управління. Практично відсутні дослідження специфічних особливостей ступеня впливу ризикоформуєчих факторів на діяльність підприємств різної галузевої приналежності. У зв'язку з цим менеджери промислових підприємств позбавлені відповідної теоретичної та

методичної бази, а також інструментарію, що дозволяє своєчасно ідентифікувати, оцінювати ризики та розробляти програми з управління ризиками.

Процеси, що на даний час відбуваються в Україні, мінливі умови діяльності вимагають переорієнтації роботи промислових підприємств на аналіз та оцінку різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на ефективність їх діяльності. Промислові підприємства стикаються з необхідністю здійснювати виробничу діяльність у нових умовах, що характеризуються неоднозначністю та мінливістю законодавства, нестійкістю економічного середовища, інформаційною невизначеністю. Ризикова складова господарювання, яка останнім часом значно збільшилася, диктує необхідність відповідних теоретичних розробок у сфері її управління.

На підставі проведеного через основні характеристики порівняльного аналізу визначень категорії «ризик», визначені багатьма авторами і прослідковані в історичному аспекті, можна зробити висновок, що термін «ризик» не має однозначного розуміння в українській економіці. Це пов'язано з тим, що ризик – це складне багатоаспектне явище, яке знаходиться в постійному розвитку і динамічному русі, має безліч основ і передумов неспівпадаючих, а іноді протилежних визначень поняття «ризик».

Опрацювання терміна «ризик» виявило основні визначення ризику (таблиця), прийняті в літературі.

Таблиця. Основні визначення терміна «ризик»

Термін	Зміст визначення
Ризик	- Це «можливість небезпеки» або «дія наважання в надії на щасливий результат» [1]
	- Це ймовірність (загроза) втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або появи додаткових витрат у результаті здійснення певної виробничої та фінансової діяльності [1]
	- це дія (діяння, вчинок), що виконується в умовах вибору (в ситуації вибору в надії на щасливий результат), коли у випадку невдачі існує можливість (ступінь небезпеки) опинитися в гіршому становищі, ніж до вибору (ніж у випадку нездійснення цієї дії) [2]
	- стан, в якому сукупність можливих майбутніх подій перевищує число подій, які відбуватимуться насправді, визначені з деяким ступенем ймовірності [3]
	- це подія або група випадкових споріднених подій, що завдають шкоди об'єкту, який володіє даними ризиком [3]
	- функція, що є в основному результатом імовірності або величини збитку [4]
	- це зважена лінійна комбінація варіації й очікуваної величини (математичні очікування) розподілу всіх можливих результатів [5]

Підсумовуючи вищесказане, автор дійшла висновку, що ризик – параметр функціонування промислового підприємства, який відображає загальну ефективність прийнятих управлінських рішень, спрямованих на усунення невизначеності в умовах неминучого вибору для досягнення поставлених цілей. Таким чином, на думку автора, сутність ризику промислового підприємства полягає в можливості недосягнення суб'єктом господарювання мети, очікуваних результатів реалізації прийнятого управлінського рішення через об'єктивно наявну невизначеність. Отже, в основі ризику лежить імовірність недоотримання планованих доходів в умовах невизначеності, супутньої діяльності підприємства.

Причиною відсутності загальноприйнятої і досить повної класифікації ризиків виступає різноманіття ризиків у діяльності промислового підприємства. Внаслідок тісного взаємозв'язку та заміщення ризиків, їх важко класифікувати. Класифікація ризиків в тій чи іншій мірі відображає сприйняття ризику, що склалося в суспільстві, і залежить безпосередньо від точки зору, що може призвести до переходу ризику з одного виду в інший.

На думку автора, більш продуктивною буде класифікація ризиків промислових підприємств за сферою їх виникнення. У зв'язку з цим всі ризики можна розділити на дві великі групи: внутрішні ризики та зовнішні ризики.

До внутрішніх ризиків відносяться ризики, поява яких обумовлена діяльністю самих промислових підприємств. Джерелами таких ризиків можуть бути виробнича діяльність, сфера обігу, сфера економіки, сфера кадрового менеджменту.

До зовнішніх ризиків відносяться ризики, не пов'язані з діяльністю самого підприємства і які не піддаються його безпосередньому впливу. Джерелом таких ризиків є зовнішнє по відношенню до підприємства середовище. До таких ризиків, на думку автора, належать глобальні, політичні, економічні, екологічні та інноваційні [6].

Проблеми теорії та практики управління ризиками на промислових підприємствах різко загострюються в умовах глобалізації світової економіки. Глобальними ризиками є великомасштабні події або обставини, що виникають під впливом глобальних тенденцій. Умови просування товарів радикально змінилися. Мова вже не йде про те, щоб виробити більше товарів кращої якості, як це було раніше. На сьогоднішній день необхідно освоювати нові фактори успіху. Глобальні ризики носять системний характер: по силі свого впливу вони значно перевершують можливості стримувати ризики, що існують в межах окремого підприємства [7].

Політичні ризики пов'язані з виникненням збитків або зниженням прибутку внаслідок змін у державній політиці.

Економічний ризик – це ризик втрати конкурентоспроможності підприємства внаслідок непередбачуваних змін в економічному оточенні підприємства, наприклад, зміна податкових нормативів, негативна зміна валютних курсів для вітчизняних підприємств, зростання процентних ставок за кредити під фінансування оборотних коштів, агресивна демпінгова політика з боку країн-імпортерів та інших аналогічних факторів [8].

Екологічні ризики пов'язані із забрудненням навколишнього середовища і, на думку автора, залежать від таких факторів, як: зміна екологічної обстановки в регіоні, посилення вимог щодо відповідальності у сфері навколишнього середовища в регіоні господарювання підприємства, розміщення і функціонування на території регіону виробництв, які володіють підвищеною аварійністю, що збільшує ймовірність великих техногенних аварій і катастроф, вплив на виробничий процес стихійних сил природи і клімату регіону.

У класифікації ризиків не тільки наочно відображена приналежність ризиків до конкретної групи, що дозволяє уніфікувати оцінку ризику, але також найбільш повно перераховані самі ризики, що дозволяє впритул підійти до проблеми виявлення ризикоформуючих факторів.

Незважаючи на те, що в літературі є обширний перелік ризикоформуючих факторів, слід зазначити, що не може вважатися повним і остаточно розробленим перелік ризикоформуючих чинників а, отже, ризиків, які вони визначають. Запропонована автором класифікація ризикоформуючих факторів промислових підприємств складається з класифікаційних ознак і груп факторів ризику, зазначених на Рисунку 1. Даний підхід відрізняє практична спрямованість, оскільки він дозволяє однозначно визначити можливість впливу на ризикоформуючі чинники з боку підприємства. Так, зовнішні ризикоформуючі фактори непрямого впливу є нерегульованими, зовнішні ризикоформуючі фактори прямого впливу – слабо регульованими, а внутрішні ризикоформуючі фактори – умовно-регульованими. За допомогою розробленої класифікації ризикоформуючих чинників можливо визначити основні загрози діяльності промислового підприємства, а також вона є початковим етапом у формуванні системи управління ризиками на промисловому підприємстві. Головна її відмінність в тому, що класифікації, запропоновані раніше, не включають в себе всі притаманні їй класифікаційні ознаки, які, є суттєвими з позиції управління. Запропонована класифікація має такі властивості, як ієрархічність ознак, ком-

плексний характер, більш структурована і сприяє всебічному аналізу економічної діяльності.

Управління ризиком визначає напрямки і можливості забезпечення сталого розвитку підприємства, його можливості протистояти несприятливим ситуаціям. Організація грамотного ризик-менеджменту на підприємстві вимагає значних витрат матеріальних і людських ресурсів і є досить складною справою.

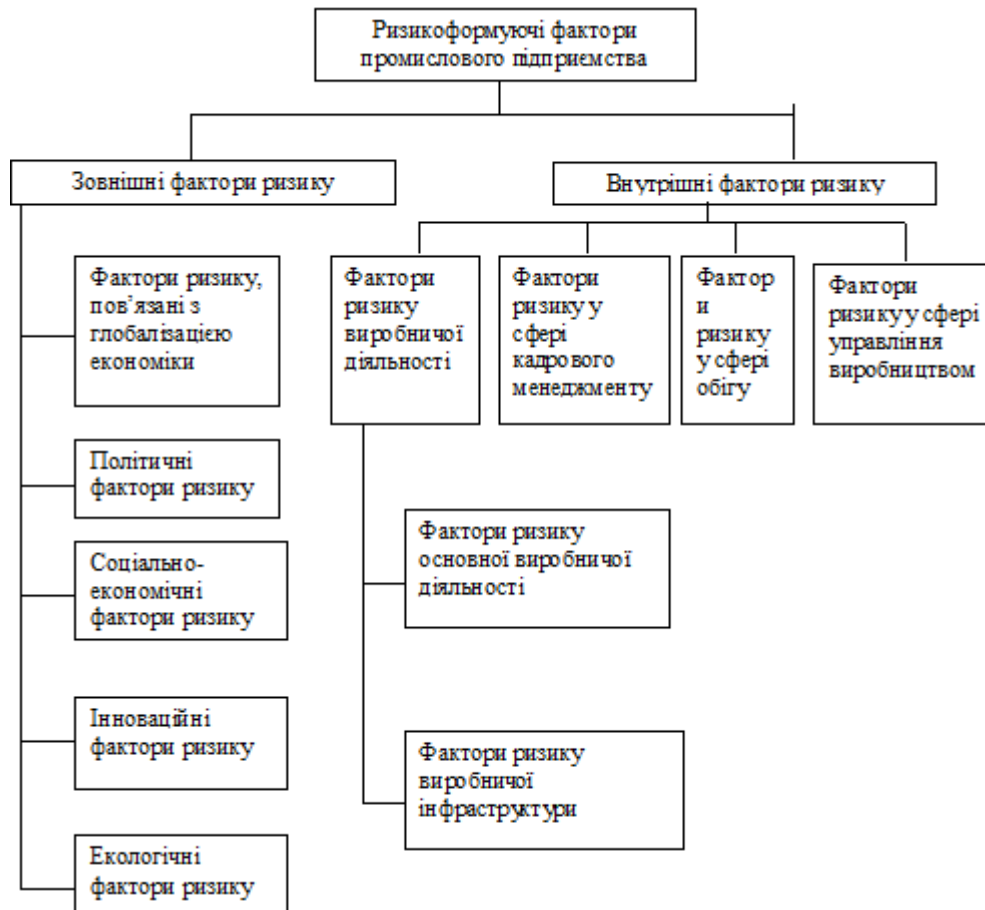

Рис.– Ризикоформуючі фактори промислових підприємств

Для створення ефективної системи управління ризиками на підприємстві необхідно визначити поняття системи управління ризиками промислового підприємства. На думку автора, система управління ризиками на промисловому підприємстві – це сукупність елементів організаційної структури підприємства, які взаємопов'язані функціями управління ризиками і процедурами, що забезпечують реалізацію управління ризиками методичним, інформаційним, технічним, кадровим та іншими ресурсами. На промисловому підприємстві управління ризиками буде результативним і ефективним тільки в тому випадку, якщо воно буде здійснюватися в межах системи менеджменту промислового

підприємства. Однією з основних тенденцій сучасного ризик-менеджменту є безперервне вдосконалення процесу управління ризиками [9].

Таким чином, чітке розуміння поняття «ризик», уміння своєчасно виявляти ризикоформуючі фактори, а також здійснювати аналіз ефективності управління ризиками взаємовідносин промислового підприємства з суб'єктами внутрішнього та зовнішнього середовища дає змогу менеджерам вчасно виявляти недоліки в управлінні цими ризиками й оперативно їх усувати або ж зменшувати вплив негативних наслідків їх настання.

Список літератури: 1. *Альгин А.П.* Риск и его роль в общественной жизни. – М.: Мысль, 1989.-187с. 2. *Рогов М.А.* Риск-менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 120с. 3. Большой экономический словарь/под ред. *А.Н. Азрилияна.* – М.: Фонд «Правовая культура», 1994.-528с. 4. *Гранатуров В.М.* Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения: Учебное пособие – 2-е изд., перераб. И доп. – М.: Дело и сервис, 2002.-160с. 5. *Vannok G.* The Penguin Dictionary of Economics.- 4thed.-N.-Y.:Penguin Books, 1987. 6. *Герасимчук В.Г.* Управління ризиками в іноземному венчурному фінансуванні інноваційних проєктів / *В.Г. Герасимчук, О.В. Школьна* // Проблеми економіки та управління: Вісник Національного університету „Львівська політехніка”. – 2008. – № 628. – С. 424-429. 7. *Маркіна І.А.* Методологічні питання ефективності управління / *І.А. Маркіна* // Фінанси України. – 2000. – №6. – С. 24-32. 8. *Балдин К. В., Воробьев В. С.* Риск-менеджмент: Учеб. пос. – М.: Гардарика, 2005. – 285 с. 9. *Бандурака О.М., Коробов О.Л., Орлов П.І, Петрова К.Л.* Фінансова діяльність підприємств: Підручник. – К.: “Либідь”, 1998, – 285 с.

Надійшла до редколегії 30.04.2012

УДК 65 : 661.12

Н.С. КЛУНКО, докторант, канд. екон. наук, Санкт-Петербурзький університет управління і економіки.

РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

В даній статті розглядаються актуальні питання розвитку логістичних центрів для удосконалення процесу логістичного обслуговування фармацевтичних підприємств, що сприятиме створенню та функціонуванню глобальних логістичних систем на фармацевтичному ринку.

Ключові слова: логістичні центри, глобалізація, фармацевтична галузь, фармацевтичне підприємство, логістична система, глобальна логістична система, логістизація, зовнішньоекономічна діяльність.

В данной статье рассматриваются актуальные вопросы развития логистических центров для совершенствования процесса логистического обслуживания фармацевтических предприятий, что будет способствовать созданию и функционированию глобальных логистических систем на фармацевтическом рынке.

Ключевые слова: логистические центры, глобализация, фармацевтическая отрасль, фармацевтическое предприятие, логистическая система, глобальная логистическая система, логистизации, внешнеэкономическая деятельность.

In this article the pressing questions development logistic centers are examined for the improvement process logistic maintenance of pharmaceutical enterprises, which will be instrumental in creation and functioning the global logistic systems at the pharmaceutical market.